

F. L. VĚK.
Obraz z dob našeho národního probuzení.
NAPSAL ALOIS JIRÁSEK.

"Nezlobte, Matoušku! Věk já je přece přečká — Quidona Langy se nebojím — ten půjde dřív k Abrahamu. Leda Kahánek — ta zaschlá duše, ten mne snad přečká — ten nemá ještě na kahánku —"

"A vy také ne, pane faráři!" — dobrýmyslné, upřímné a urité Vrba dodal.

"Myslete? No, co je pravda — trůfám si — i na Kahánka — a pak budu sám — nestarám na celé diecézi!"

A staroch se v tom rozkašlal, že zervenal jako rak a pravou rukou se zachytil dveří, prohýbaje se.

V tom zalehl do jízby hlazol zvonů. P. Vrba vztýčil hlavu a okamžik naslechal.

"To je na Slovanech," pravil — "Rekviem!"

"Za koho pak?" tázal se farář, jenž vystoupil ze dveří usedl, kašlem jsa zmožen, do staré lenošky vedle společníkovy postele.

"Za císaře," odvětil P. Vrba a tvář jeho zvládnula.

"Noviny tu ještě nejsou?" ptal se farář, utíraje čelo i ústa modrým šátkem.

"Ještě ne. Nevím, kde se Hančelka toulá. Beztoho ještě po jiných novinách —"

"Ale budou dnes noviny?" tázal se zapomnětlivý stařec.

"Budou, je sobota. Ale počkají," a vstav, hledal chvíli na stole mezi papíry, až vytáhl odtud list. Venku hlazol v temna a vážné zvony kostela na Slovanech.

"Mám tu pěkné epitaphium — věra jsem je slyšel a opsal," děl P. Vrba a postavil se s listem před faráře.

"Komu pak?"

"Budou hned vidět. Uhodnou hned." A jal se čísti:

Siste viator!
Hic jacet imperator —
rex non coronatus —
ordines cassavit,
tempa exvacuavit,
scholas reformavit,
has germanisavit — *)

Umkl, upřel oči na starce a pravil: "Už vědí, pane faráři —"

Ten pokývl holou hlavou a pravil: "Je to pravda. A nás že z domu vypudil —" doložil trpec. — "To přijdejte."

Mínil dům pro vysloužilé, světské kněze, v němž tolik let spokojeně a klidně žil, a s ním P. Vrba, až před šesti lety ústav jejich byl patentem císaře Josefa II. zrušen a před pěti lety v kasárny přeměněn. **) Smutné a roztrpčené se lončil se starými druhy i s budovou, v níž se mu tak zalíbilo. Ale svého "Matouška" si tak oblíbil, že se s ním rozloučiti nemohl. P. Vrba musil s ním do nového bytu, jež farář najal nedaleko bývalého. Nechtělof se mu z končin, na něž tak uvkl. Teď živěji na minulá léta v tichém domě do Hurtovy ulice (nyní Resslova) hledíc připomenut, jal se vyptávat se na pohřeb císaře Josefa, jenž právě před týdnem zemnul; zapomnělof, že už včera na večer mu jeho společník, když se z města vrátil, vypravoval, čeho se byl dověděl o pohřbu, jenž byl v úterý o šesté hodině, i to, že dvorní rada Kvaryn, lékař císařův, za to, že nezatžil mocnářovi nebezpečnosti smrti, dostal od něho darem tisíc zlatých a že byl povýšen za svobodného pána.

P. Vrba tvrdě znovu vypravoval i odpovídal, jen že teď zastýjí se po dveřích ohlídl i sluch napínal, nejde-li stará Hančelka, již se nemohl s novinami dočkat. Až konečně! Předvečer si někdo nohy otřel, na dveře klepe — a již vstupuje stará, nevelká žena šedých vlasů, snědá, šedých očí,

zabalená všecka do hrubého šátku, mokrého od deště a sněhu.

Jen pozdravila a hned živě vykládala, že nemohla dřív přijít, že zapomněla a že šla na staré místo pro noviny na pláček sv. Anežky, ale odtud že dnes musila do Michalské ulice, tam že je teď expedice, zrovna vedle železných dveří, v zlatého půlkola.

V tom už složené číslo Krameriovyh Poštovských novin pod šátkem dobře ukryté vybalila. Podáváje je, ještě živěji líčila nové nesnáze, co bylo před expedicí lidí, jak se mačkali a tlačili, jak všichni na noviny čekali, co a jak ve Vidni, až P. Vrba, chvatně rozbaliv číslo, výklad jí přerušil, že je dobře, aby šla přiložit.

Hančelka jen dveře zavřela, a již měl P. Vrba židli u kamna, proti tmavé lenošce, v níž seděl shrbený staroušek holohlavý. Usednuv, obrátil se trochu bokem k oknu, aby lépe viděl, neboť v jízbě se dosud nevyjasnilo pro dešť a sněh venku padající.

Nastala chvílika, na kterou se oba staří kněží těšili. Tak seděli pokaždé, když došlo nové číslo novin. P. Vrba čítal, farář Hejna v lenošce skrčený poslouchal, častěji polohlasnými výkřiky úžasu nebo otázkami čtoučoho vyrušoval, nebo dobře nepostihnuv, žádal, aby to Matoušek znovu přečetl. A ten čítal o turecké vojně, o té vždy nejdříve, neboť ho zprávy z bojiště zvláště zajímaly, pak ostatní zprávy, a nevynechal ani "závěsku" Krameriovyh c. k. Pražských poštovních novin, kdež ohlašovány staré a nové české knihy. Ba této rubriky již zrovna tak bedlivě všimnul, jako válečné. Často se ovšem s farářem u čísla poškorpl, zvláště když se v tom nenašeli, jak bude s Turkem; toho se farář bál a myslel, že naši naposled prohrajou, a v tom mu Matoušek prudce odporoval.

Této chvíli však, nechav bez pobízení Turka a válečných zpráv, hledal chvatně Vídeňské noviny. V kamnech živěji zapraskalo, jak Hančelka venku přiložila.

"Jak nyní slyšíme, uherská koruna ne do Prešpurku," začal P. Vrba, přehlížeje číslo od konce, a již se zastavil. Tak zpráva ho chytla —

"Ne do Prešpurku, nýbrž přímo z Vidně na hrad Kyce knížete Esterházy odvezena bude, a odtud teprv vezmouce jí uherští rytíři odnesou do Budína."

"Vida," zvolal, spustiv pravičel s novinami na koleno a na faráře hnědé oči upřev. "Uhf! Ji dostanou, a což my? Co bude s naším Svatováclavskou korunou? Té přece ve Vidni nenechají?"

V tom se ozvalo venku hrčení kočáru, ale v tom už také utichlo, jako zrovna před jejich domem. Páter Vrba přistoupil k oknu a vyhlédl ven. Ano, před jejich domem stannl povoz. Měl červená kola i červený spodek, svršek skleným oknem, shora černý, v dolejší polovici světle zelený, spočíval na mohutných pěrčích. Obýčejný fiakr, jak také bylo patrné na koních v řemeni bez chomoutu i na kočím, který v lincovém plášti seděl na červeném kozlíku.

"Někdo tu vyliáz," oznamoval P. Vrba, obracaje se od okna k faráři. "Nějaký mužský!"

"A jde sem do domu?"

"Jde. Má makový plášť. Nějaký mčřfan, tuším — Ke komu?"

"K nám ne. Pojďte, Matoušku, a čtěte!"

Matoušek poslechl. Ale jen začal, že dne 14. Jeho cis. král. Milost náš slavný monárch Josef II. tak velice chřadnul, že lze nebylo jeho drahého živobytí zachovat, a že z této těžké nemoci pozůstával až do dne 20. a okolo půli šesté hodiny ránni k nevypravenému slzotku veškerého lidu že ducha svého vypustil — a již nů —

barva jeho líce nápadně se líšila od bělostného toupetu s copem podvázaným mašlí. Vstoupiv, byl patrně překvapen holohlavým farářem v lenošce, kterého se tu nenadál, a jehož zapadlé, veliké oči zkomavě na něj hleděly. Host, požádav nápadně vážně a důstojně, aby směl odložit, sňal plášť a položil jej na truhlu u dveří. Měl zelenavý frak šosů málo vykrojených, po kolena dlouhých, červenou vestu, na níž se blýskalo mocné, zlaté jousy, zelenavé spodky po kolena a boty s kopnami. Snadil se jednat a mluvit vážně a důstojně. Než nebylo mu to přirovné. Na strojeném mluvení jevil se to nejpatrněji. Při tom musil si každý povšimnouti jeho moeceného, zažloutlého chrupu, na nějž hořejší ret takřka nestačil, aby ho z plna zakryl, jmenovité mohutné přední zuby široké. Host mluvil německy, ohlásil, že se jmenuje Lidl, že je majitelem domu na Starém Městě, a že hledá P. Vrba. Ten hlavou pokynul a obrátil se po faráři pravil: "A tu pan farář Hejna —"

A k mčřfanu zase pravil: "Prosím, umíte česky?" — Ten překvapeně odvětil: "Jak by ne — vždyť jsem Čech, ale mluvil-li člověk s učenými pány —"

P. Vrba se uklíbil a rychle pravil: "Já se proto ptal, že tuhle pan farář, a je také učený pán, neumí německy —"

Pan Lidl neutajil svého překvapení. "Jsem ještě ze starých škol," ozval se usmávavě farář z lenošky. "Latinsky, česky, a nic jinak, jak to dříve chodilo —"

"A dobře!" zoztra doplnil P. Vrba. "Pravda, pravda —" přisvědčoval mčřfan nějak na rozpáčích. "Ale teď německá řeč panuje — Člověk už tak uvkl — A děti ty ještě víc — ty to mají ze škol —"

"A nečtou česky?"

"Česky?" tázal se udiven pan Lidl. "Ale co pak, velebný pane, leda minuel?"

"Takt? A noviny?"

"Ano, máme Vídeňské, a jedny francouzské — To syn —"

"Ale české?"

"Ah, ty jsou jen pro sprostší —"

P. Vrba sebou bezděky škubl a přisvědčív ostře a ironicky: "Tak, tak —" rozbálil jako náhodou, ale dost nápadně číslo Krameriovyh novin, jež v ruce držel, a otázal se zkrátka, čeho si pán přeje. Pan Lidl se mu, nevěda, špatně doporučil. Ale host tak zkrátka neodpověděl. Začal, že slyšel, že velebný pán se vyzná znamenitě v historii, že má sbírku obrazů a soch, a ohlédl se po stěnách, po obzraceh i po sochách; ale v tom už mu P. Vrba vpádl do řeči: "Ano, co jsem před ouředními vandaly a židy z kostelů zachránil — Ale co je to —"

Pan Lidl nedbaje návalu kněžova rozhorlení pokračoval, zase německy, že slyšel, že on, P. Vrba, má mnoho rodokmenů sepsaných, že má všecky staré rody šlechtické jako v malíčku, a on, Lidl, že má také napsaný rodokmen.

"Šlechtický?" zvolal P. Vrba překvapen a ne bez ironie.

"Vlastně dva," odvětil vážně a s pochlibou mčřfan — "svého rodu — a pak — svého strýce — Jistě znají, velebný pane — von Kvetnitiz — můj pan strýc, major von Kvetnitiz —"

"Materna? Materna z Květnice znám, rod starožitný —"

"Ano, ano — z těch je pan strýc, von Kvetnitiz — a my — náš rod — Lidlové — von Lidlova —" tak jme se dřív psali — znám je všechny — ráčej tak jistě zrát — znám je až do minulého století — to jest ode mně — až do toho — tak do r. 1670 —"

"A pak je kůnec —" vpádl P. Vrba česky.

"Ne, kůnec ne, to jest — pak nejsou matriky — a tak dále a jiné papíry; ale dál zas, na kůnec šestnáctého století, to mám zase dva předky —"

"Teďa jim schází prostředek —"

"Mezera tak padosáti, čedesáti let," pan Lidl mluvil už zase německy. "Hleď! jsem dost, ale tady v těch letech — sice bych měl jednoho předka i v těch letech tak okolo 1640 — ale —" a teď nastal obšírný výklad o tom osamčelém předku z roku 1640 (jmenoval se Ferdinand Euseb Václav), k němuž nebylo žádné listiny, žádné spojitosti. A ten měl býti oporným pilířem, přes nějž by se dal vésti most rodinné souvislosti z věku do věku, a který by mohl obnoviti slávu starého rodu šlechtického, na níž že má právo, pan Lidl se domníval.

P. Vrba byl už nepokojný, starý farář v lenošce častěji si škupl než jindy; ale usmíval se z počátku, vida, jak Matoušek začíná se sebou neklidně vrtět a šiti pro ten nekonečný výklad plný rodopisné fantazie. Ale pak, když pan Lidl, nechav nejistého předka Ferdinanda Eusebia Václava, jal se vykládati o svém rodokmenu z jiného konce, a také o jeho přibuzenstvu, o těch "von Kvetnitiz" a druhých "von Dubnitiz", přestal se už usmívat. Sevřev rty zapadlých úst, tak že stařecká brada více vyvstala, začal suchými prsty svými hubnovati po lenošce, a mrzel se, že Matoušek tomu výkladu nečiní přítrž, a zase na toho soueda se durdl, že se nedá nijak vytrhnouti.

Pojednou, když Lidl uvedl, že ten předek ne docela jistý Ferdinand Euseb Václav byl dle všeho spřízněn s Kapouny ze Svojkova a tím že by příšli Lidlové do přibuzenstva i s Lohkovici, škubl sebou P. Vrba a náhle vstav, hnul se ke skříni opodál stolu a otevřel ji. Byla plna knih, většinou starých, velikých a hrubých. Pan Lidl překvapen umkl a hleděl na zamračeného kněze, jenž přejev rukou hřbet knih, vzkřikl blýska je očima: "A také se Sternberky —"

v hnědé koži vázaný, "ten je v němceké řeči, ten to dokáže stran těch Sternberků. A ještě jiné příbuzenstvo. A vyšší, milý pane, ještě vznesenější."

Rozevřev knihu, chvíli v ní listy přebral, tčkaje očima po textu, až uhořiv prstem na místo, zvolal: "Tak prosím — Herr von Lidlowa."

Tomu bylo té chvíli velkého proněj napětí více než jindy vidět jeho přední mocné žlutavé zuby. A s kněze oči nespustil. Ten, hledě do knihy, jal se vykládati, přičemž chvílku mrskl chytrým svým okem po mčřfanu nehnutě nasleouchajícim. P. Vrba začal z daleka, že svatí tři králové, jak P. Hermann Crombach dosvědčuje a Boronius za jisté má, od Abrahamu pocházejí, ale ne ze Sary manželky jeho, aniž z Hagar děvečky, nýbrž z druhé ženy jeho Cetury, a že sv. Kašpar měl, jak také Paprocký svědčí, v erbu devět zlatých hvězd v modrém poli a sv. Baltasar měsíce a zlatou hvězdu, také v modrém poli, a sv. Melichar pak, jenž prvotně se Cheriperimel nazýval, ten že měl v erbu nabatého mouřenína s purpurovou točení a s oštipem v ruce a na tom oštipu korouhvičku —

Pan Lidl byl tím nenadálým úvodem nemálo překvapen a do jisté míry sklaman. Než ani neblehl, čekaje trpělivě, co bude dál; důvěřoval učnosti P. Vrby, jehož vědomosti genealogické čtvrtin farář mu, když v matrikách hledal souvislost s tím nejistým předkem Ferdinandem Eusebiem Václavem, do nebe vychvátil.

A P. Vrba dále vykládal, že sv. tři králové měli potomky, o tom že není žádné pochybnosti, poněvadž Bůh Abrahamovi přislíbil, že rozmnoží sám jeho jako hvězdy nebeské a jako písek, který je na břehu mořském. Ale ti potomci že byli z arabské země vypuzeni a vyhnáni a utekli se do tatarské země, jak Háitonus z Arménie dosvědčuje, a odtud že mají původ některéi znamenití rodové, jako familie de Baux nebo de Vallibus —

"A také se Sternberky —"

Pan Lidl vyvalil oči; veliké, milé překvapení změnilo jeho všecku tvář.

"Je-li možná, velebný pane!"

"A proč by nebylo! Tady v těch to je — ale jsou to, pane, samé české knihy a ne minuel, žádné kalendáře — Českým není co věřit," dodal kousavě. "Ale tadyhle —" a sňhl níž a vytáhl foliant

Farář Hejna už prsty neubnoval, nýbrž sňupnuv pozoroval pana Lidla a zase se usmíval. Pak se už skřelil a oči v tajemném směchu přimhouřiv, drhl si holé koleno. Než pan Lidl, obratem tímto o nových rodech překvapen tím více napjal sluch.

"Ti de Baux nebo-li de Vallibus od sv. krále Melichara pocházejí!"

"A jak, prosím, z té tatarské země?" ozval se pan Lidl.

"Před Machometány utekli — musili — a po korábu se dostali do Dalmacie, a odtud do Uher, a tam si potomek sv. Melichara vystavěl na návrší hrad či zámek. A že kolem byla slšná údolí, nazvali ten zámek de Vallibus — a stojí po dnešní den —"

"Ach, to je starý rod —" pozvdchal pan Lidl.

"Nejstarší — vůbec nejstarší — starší nežli Stubenbergové. Ti prý pocházejí od jakéhosi římského vojáka, jenž v Jerusalemě byl na vartě, když židé Krista pána ukřižovali —"

"A jak by náš rod —"

"Hned, Herr von Lidlowa — Ten po sv. Melicharu utekl do Uher z Dalmacie, a jiný potomek, byl v dvanáctém kolene po sv. Baltazaru, ten se dostal z Dalmacie do chorvatské země, kde Kroatie, vědí, a odtud do Čech, s pratocem Čechem a s jeho bratrem Lechem, a to L. P. 644 po Kristu."

Pan Lidl za toho výkladu ještě více zervenal. Nyní, když slyšel, jak potomek sv. Baltazara do Čech se dostal, bezděky si vydechl a nevěda počal levou rukou potfásati svým mocným jousou na červené vestě.

"A ten byl předek pánů ze Sternberka," doložil P. Vrba.

"Je-li možná, velebný pane!"

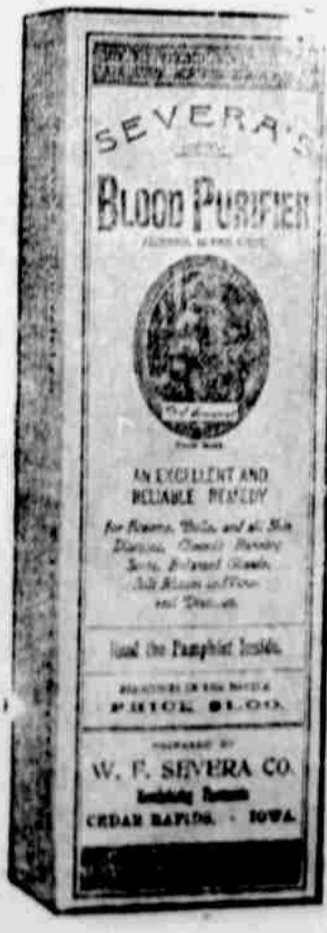
"Je, vždyť mají páni ze Sternberka také hvězdu v erbu —"

"Pravda, pravda — ale jak —" (Pokračování.)

— Uznáváte-li "Česko-Americké Venkov" za prospěšný časopis, doporučte ho svému sousedu a hleďte jej získati za odběratele.

Severovy léky jsou bezpečnou ochranou proti nemocem v rodině.

Nyní jest čas užívati

Severův Krvečistitel,

výtečný jarní lék pro čišění krve, pro upevnění zdraví a obživění tělesné soustavy.

Doporučuje se co nejlépe proti těmto neduhům:

- Blednička a chudokrevnost, zvětšené žlázy, otoky,
chabý oběh krve, nádory, vole, krtice,
uhry, trudy a újedy, slavný tok, svědění,
lišej, kožní vyrážky, osutiny, kožní nemoe,
boláky, vředy; neřity, povšechná slabost,
hmisavé, otevřené rány, nečistá krev.

těž proti pocitu tělesné zemílenosti a unavy tak často se ohlašující v této době.

LÁHEV ZA DOLLAR.

Na prodej v lékárnách.
Neberte žádný jiný lék
nabízený vám místo
praveho léku Severova.

Knížka s návodem jak se
má která nemoc léčiti
naležá se při každé lahvi.
Tisťena v české řeči.

O spolehlivou poradů píše na naše lékářské oddělení,

W. F. SEVERA CO. CEDAR RAPIDS IOWA